

Vindkraftverk hot mot skyddad natur

SvD GRANSKAR: 1 av 5 vindkraftparker planeras nära reservat

Naturreservat och andra skyddade områden kan förstöras av stora vindkraftparker. På flera håll förbereds byggen i sådana områden, trots att de pekas ut som olämpliga av myndigheterna.

En snabb utbyggnad av vindkraften är ett av de viktigaste målen i klimatpolitiken, anser både regeringen och den rödgröna oppositionen. EU:s krav på Sverige är att öka andelen förnybar energi från 43 till 50 procent. Glappet ska fyllas med vindkraft. Hundratal nya arbetstillfällen i glesbygd gör också vindkraften attraktiv.

Men vindkraften som ska rädda klimatet kan förstöra värdefull natur. På flera håll vill bolag bygga vindkraftparker på platser som pekas ut som olämpliga av både Naturvårdsverket och Boverket: nationalparker, naturreservat och natura 2000-områden.

SvD har kartlagt de fem län där flest vindkraftverk förbereds, för att se på vilka platser det finns planer att bygga vindkraftparker. Utgångspunkten har varit ärenden hos länsstyrelsen som innebär att ett bolag antingen ansöker om byggnadstillstånd för vindkraftverk eller förbereder en ansökan om tillstånd genom att ha samråd med berörda parter.

I Gävleborgs län ligger 5 av de 17 planerade vindkraftparkerna

Fakta

10,5

procent av Sveriges natur är skyddad.

- Störst areal i norra Sverige.
- 8,6 procent är naturreservat.
- 1,5 procent är nationalparker.

Källa: SCB 2008

SvD.se

Diskutera

Hur ser det ut i din kommun?

"Vindkraftens tillväxt fara för fågellivet"

Läs SvD:s artiklar från i går.

• svd.se

i naturreservat, i Norrbottens län ligger 3 av 12 föreslagna vindkraftparker i skyddade naturområden. Bland annat finns planer på att bygga 67 vindkraftverk vid Suorvadammen i Stora Sjöfallets nationalpark.

- Jag blir lite förvånad att så många ligger inom naturskyddat område. Men vi vet inte om de kommer att få tillstånd eller inte, säger Alexandra Norén, vid Naturvårdsverkets klimatavdelning.

Hon tror att den ekonomiska krisen gör att bolagen prövar att få bygga parkerna där det blåser bäst, även om det råkar vara i ett område med viktiga naturvärden. Med en starkare euro, fallande elpris och mindre betalt för elcertifikat minskar vinstmarginalerna för vindkraft.

- Topplägen för vind blir mer intressanta, och det kan utmana naturvärdena mer. Men det finns områden där bägge intressena går att samordna, anser Alexandra Norén.

Naturvårdsverket har det övergripande ansvaret för ett långsiktigt bevarande av naturvärdena i Sverige. Samtidigt har Naturvårdsverket sedan några år tillbaka fått en ny uppgift av regeringen: att aktivt främja vindkraften.

- Tyngdpunkten har förändrats. När vi yttrar oss måste vi

bevaka båda aspekterna och hitta balansen, säger Alexandra Norén.

Pressen på att få exploatera i områden med höga naturvärden kommer att öka, tror hon. Samtidigt driver Naturvårdsverket ett forskningsprogram för att ta fram mer kunskap om effekter av vindkraften, både på natur och människor.

- Man får relatera till risker med andra energislag. Vad betyder utbyggd vattenkraft för naturvärdena? Kärnkraft? Biobränslen från skogen?

Men det är inte juridiskt omöjligt att få tillstånd att bygga vindkraft i ett naturreservat, säger Jonas Ebbesson, professor i miljö rätt vid Stockholms universitet.

- Avgörande är de "skräddarsydda" restriktionerna och syftet med reservatet. Även om det teoretiskt vore möjligt att få tillstånd till vindkraftverk inom ett reservat blir det i praktiken närmast omöjligt eftersom naturmiljön ofta skall bevaras så orörd som möjlig.

En konflikt mellan att exploatera eller bevara naturen kan till sist hamna på regeringens bord. Då brukar däremot exploatering av infrastruktur ofta gå före naturskyddet, anser Jonas Ebbesson.

SUSANNA BALTSCHJEFFSKY

08-13 55 32, susanna.baltschjeffsky@svd.se

"Skogen kommer inte att påverkas"

Höga naturvärden kan finnas i områden som inte har fått något juridiskt skydd. I SvD:s kartläggning ligger nästan var femte planerad vindkraftpark intill ett naturreservat eller en nationalpark.

I Djupsjö/Rommabergets naturreservat finns urskog, myrar och ett stort antal hotade arter. "Den mest orörda skogen i Bollnäs", skriver kommunen på sin hemsida.

O2 Vindkompaniet kommer att lämna in en ansökan om att bygga som mest 55 stycken 100 meter höga vindkraftverk som omger naturreservatet. Men ingen snurra ska läggas i reservatet, försäkrar projektledaren vid O2 Vindkompaniet, Jan Olof Dahlin.

Fakta

• Bollnäs

• Djupsjö naturreservat

- De arter och den typ av skog som reservatet ska bevara kommer inte att påverkas av vindkraften, säger han.

En skyddszon på mellan 200 och 400 meter har lagts till mellan reservatsgränsen och de närmaste vindkraftverken efter samråd med den lokala naturskyddsförbundet.

- De ville undanta mer, men vi har tillmötesgått dem. De borde känna viss tillfredsställelse, säger Jan Olof Dahlin.

Men det är ett osäkert kort att flytta en vindkraftpark till precis utanför en reservatsgräns.

- De formella restriktionerna för naturreservat slutar gälla precis utanför. Men det finns en allmän lokaliseringsregel i miljöbal-

ken att man ska välja en plats som inte är olämplig. Sannolikheten är stor att det finns bättre alternativ, säger Jonas Ebbesson, professor i miljö rätt.

Det är inte enbart juridiskt skyddad natur som har höga naturvärden. Ett exempel är berget Uljabuouda i Arjeplog, ett stort, sammanhängande orört område med skogar, lågfjäll, myrar och sjöar. Där finns kungsörn och järv, två mycket störningskänsliga arter.

Naturvårdsverket avstyrkte bygget i sitt remissvar till regeringen. Skellefteå kraft fick ändå regeringens tillstånd att bygga 10 vindkraftverk där.

SUSANNA BALTSCHJEFFSKY

08-13 55 32, susanna.baltschjeffsky@svd.se

Läsarna kommenterar SvD:s granskning av vindkraftsproblemen

Den troligtvis bästa idén för att lösa fågelkollisionsproblemet är att bygga in små högtalare i rotorbladen!

Om dessa små högtalare avger ett högfrekvent ljud som upplevs som obehagligt för

fåglarna, så kommer de att undvika att flyga i närheten av dem.

LASSE

Evolutionen löser detta tids nog...oroa er inte. Djurlivet tål mer än vi tror!

JP

Jag är kärnkraftsvän som jobbat mycket med vindkraft, men jag har ännu inte sett en enda död fågel på backen under några verk. Detta är en myt. Där emot såg jag en gång en svan som flög

in i en kraftledning. Den dog. Bra att SvD vågar ta upp detta brännheta ämne! Det är verkligen på tiden att dessa tiders klondyke-stämning i miljökonsult-

LARS

branschen blir granskad.

RUTGER

Är det bara jag som tycker att det känns som att vi kan vara utan några pippifåglar mot att vi får el, eller?

UNDRAR

Konflikt mellan naturvård och vindkraft

SvD:s kartläggning i fem län visar att även naturområden som skyddats för sina höga naturvärden är aktuella för vindkraftparker.

 I naturskyddat* eller annat känsligt område

 Ej i naturskyddat område

*Enligt SvD:s kartläggning omfattar detta nationalpark, naturreservat eller Natura 2000.

Suorvamagasinet: Mitt i Stora Sjöfallets nationalpark.

Uljabououda: Urskogsområde med bl a järv och kungsörn. Länsstyrelsen ville göra området till naturreservat, men regeringen körde över.

Sjiska: Mitt i Lina fjällurskogsreservat, med opåverkade vidsträckta barrskogar och fågelmyrar. Våglöst land.

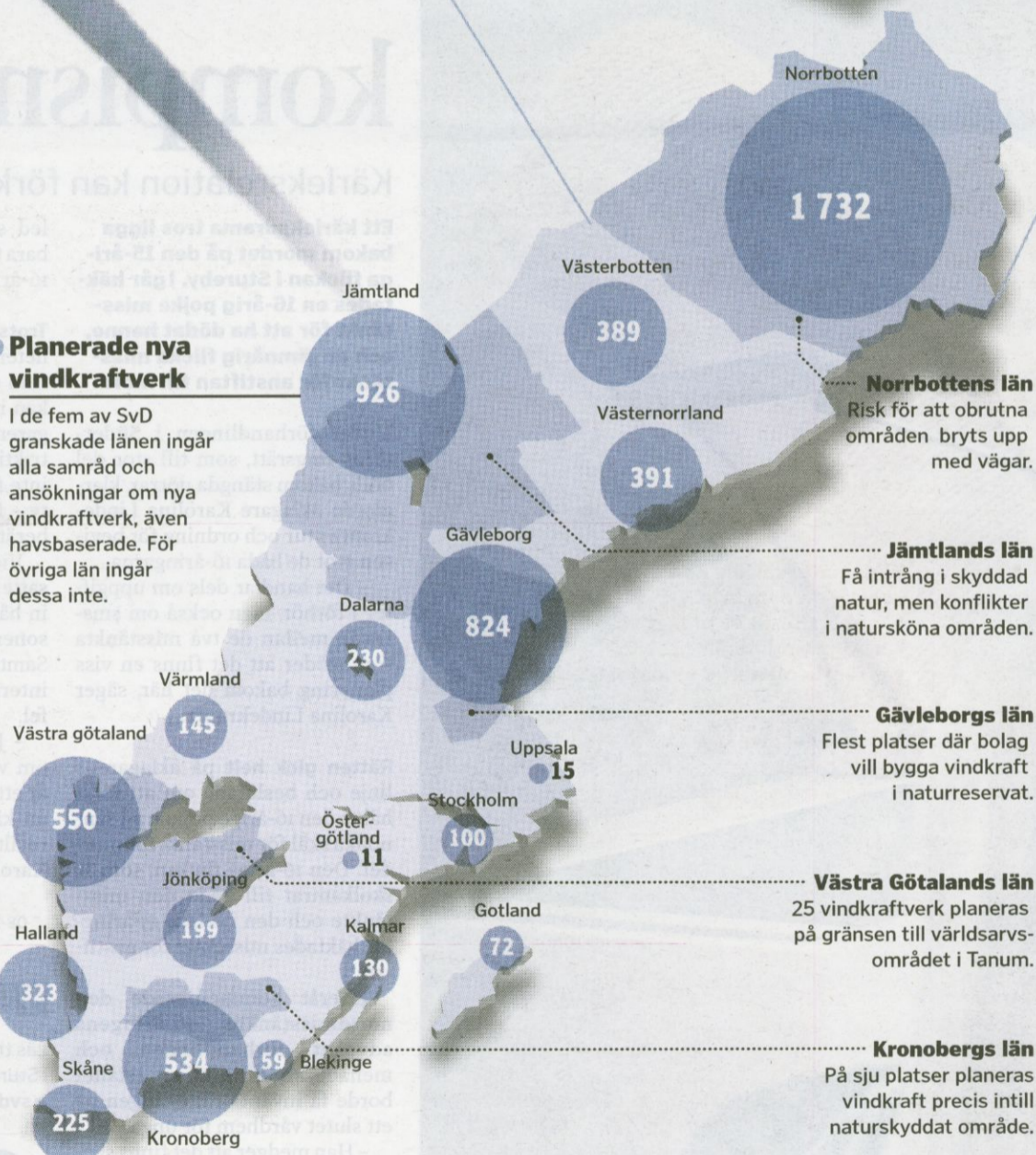
Rautiorova, Rautiolehto, Kuusilaka: Stora, mycket skyddsvärda områden med "oersättliga rester av Sveriges ursprungliga skogar", enligt Naturvårdsverket. Unika urskogsområden.

Marakallens grund: Föreslaget som nytt Natura 2000-område pga värdefull natur. Sällsynta alger och snäckor.

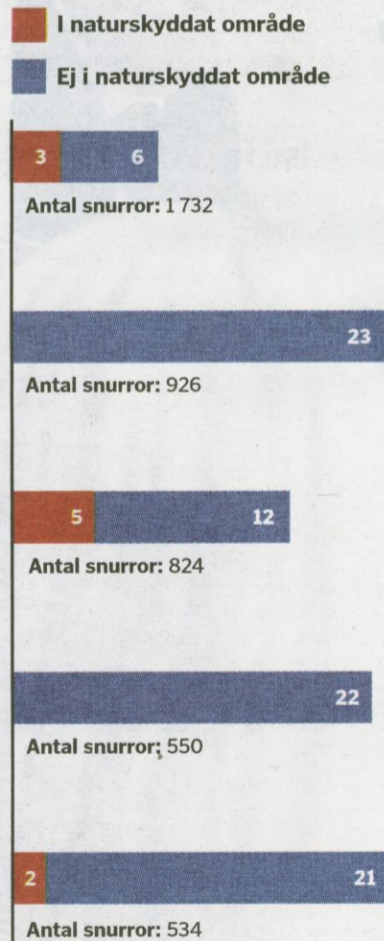
6 km ost Sandskär: Kant i kant med Haparanda skärgårds nationalpark samt naturreservat.

Planerade nya vindkraftverk

I de fem av SvD granskade länen ingår alla samråd och ansökningar om nya vindkraftverk, även havsbaserade. För övriga län ingår dessa inte.

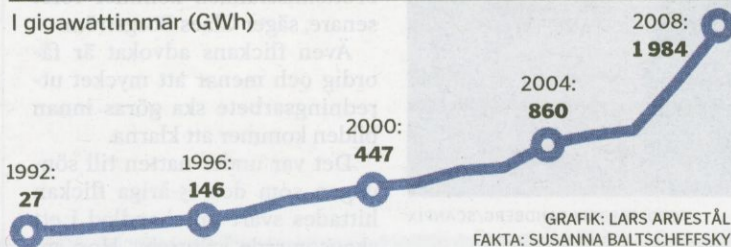

Län med flest planerade vindkraftparker

Elproduktionen från vindkraft

I gigawattimmar (GWh)

GRAFIK: LARS ARVESTÅL
FAKTA: SUSANNA BALTSCHJEFFSKY

Så gjordes SvD:s kartläggning

Underlaget bygger på uppgifter från de fem länsstyrelser där flest vindkraftverk är planerade att byggas. Ärendena är antingen i ett tidigt stadium - samråd - som innebär att planerna kan ändras, eller en tillståndsansökan där planerna har spikats. Varje ärende med planer på minst 10 vindkraftverk har granskats. Platsen har stämts av mot om den sammanfaller med nationalpark, naturreservat och natura 2000-område. Länsstyrelsernas kartverktyg har använts, www.gis.lst.se.

Källa: Energimyndigheten FOTO: SCANPIX